

Zbigniew Filip

ORCID ID 0000-0002-0843-6859

Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Nowego Sącza

Świadczenia obywateli na rzecz obrony – prawda i mity

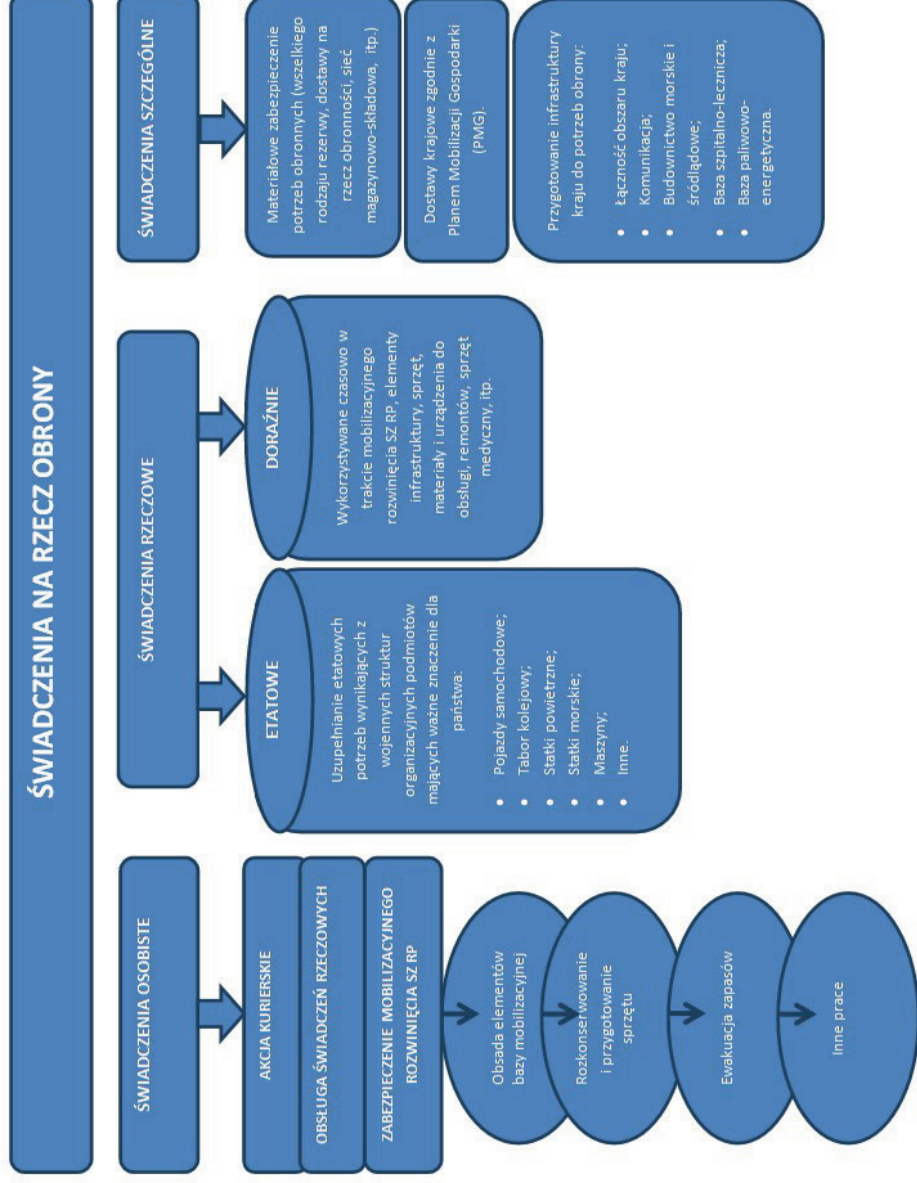
Wprowadzenie

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie roli, jaką odgrywa społeczeństwo polskie w kwestii zabezpieczenia osobowego i sprzętowego jednostek wykonujących zadania na rzecz bezpieczeństwa RP. Autor – jako pracownik realizujący zadania obronne w jednostce samorządu terytorialnego – pragnie przedstawić model działania jednostek uprawnionych do występowania z wnioskiem o nałożenie świadczeń na rzecz obrony, tak aby nie stanowiły one problemu dla ogółu społeczeństwa polskiego.

Obronność we współczesnych warunkach jest przedsięwzięciem złożonym, gdyż z natury rzeczy musi obejmować wszystkie dziedziny życia państwowego, prywatnego i społecznego. Obejmuje również zaplecze gospodarczo-demograficzne, które stanowi materialny czynnik możliwości w obszarze przygotowań obronnych państwa, w tym poszerzenia bazy mobilizacyjnej Sił Zbrojnych RP¹.

Autor ma nadzieję, że informacje przedstawione w poniższym artykule pozwolą szerzej spojrzeć na problematykę świadczeń na rzecz obrony, które realizowane są na terenie Polski zarówno przez polskich obywateli, jak i instytucje państwowe. Aby realizować zadania w tym zakresie, ważne jest zwiększanie efektywności działania administracji publicznej w sprawach bezpieczeństwa poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i zdolności do skutecznego reagowania na zagrożenia. Omawiany problem dotyczy nie tylko zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych, formacji obrony cywilnej, jednostek zmilitaryzowanych oraz jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obronne państwa, ale również osób prywatnych, firm, przedsiębiorstw i zakładów pracy, które będą zobligowane decyzją administracyjną do wykonania powierzonego zadania lub oddania w użytkowanie własnych zasobów.

¹ S. Wojnarowska-Szpucha, J. Wojnarowski, *System – podsystem obronny państwa i świadczenia na jego rzecz*, AON, Warszawa 2014, s. 124.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2018, poz. 1459 z późn. zm.).

„Świadczenia na rzecz obrony i bezpieczeństwa RP (*services for defence and security of Poland*) to ustawowy obowiązek obywateli i podmiotów gospodarczych, stanowiący siłę roboczą i intelektualną, narzędzia oraz rzeczy ruchome i nieruchomości, wykorzystywane w czasie pokoju, kryzysu i wojny”².

Świadczenia osobiste

Częścią składową świadczeń na rzecz obrony są świadczenia osobiste w czasie pokoju – jest to ustawowy obowiązek wykonywania różnego rodzaju prac na rzecz obrony i utrzymania państwa, połączony z użyciem prostych narzędzi oraz pojazdów mechanicznych³. Prace te polegają na wykonaniu w określonym czasie przez wyznaczone osoby, które ukończyły szesnaście lat, a nie przekroczyły sześćdziesięciu, mające obywatelstwo polskie, różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz przygotowania obrony państwa w czasie pokoju, a także mobilizacji oraz wojny. Wykonywanie świadczeń osobistych uwarunkowane jest czasem, co znaczy, że w okresie pokoju nie może ono przekraczać jednorazowo 48 godzin w przypadku kurierów oraz osób dostarczających przedmioty świadczeń rzeczowych i obsługujących je, a 12 godzin w wypadku pozostałych osób. Obowiązek wykonania omawianego świadczenia może być nałożony najwyżej trzy razy w roku. W razie ogłoszenia mobilizacji i podczas wojny czas wykonywania świadczeń osobistych nie może przekroczyć siedmiu dni.

Za wykonanie świadczenia osobistego przysługuje wynagrodzenie w formie ryczałtu godzinowego w wysokości 1/178 kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego ustalonego na podstawie przepisów ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę za każdą godzinę wykonywania świadczenia. Natomiast za świadczenie wykonywane w czasie realizacji obowiązków zawodowych w zakładzie pracy osobie je wykonującej przysługuje należność pieniężna w wysokości odpowiadającej utraconemu wynagrodzeniu, które ustala się na podstawie zaświadczenia wydanego przez pracodawcę. Należy również pamiętać, że koszt świadczeń osobistych ponosi jednostka organizacyjna, na rzecz której świadczenie zostało wykonane⁴.

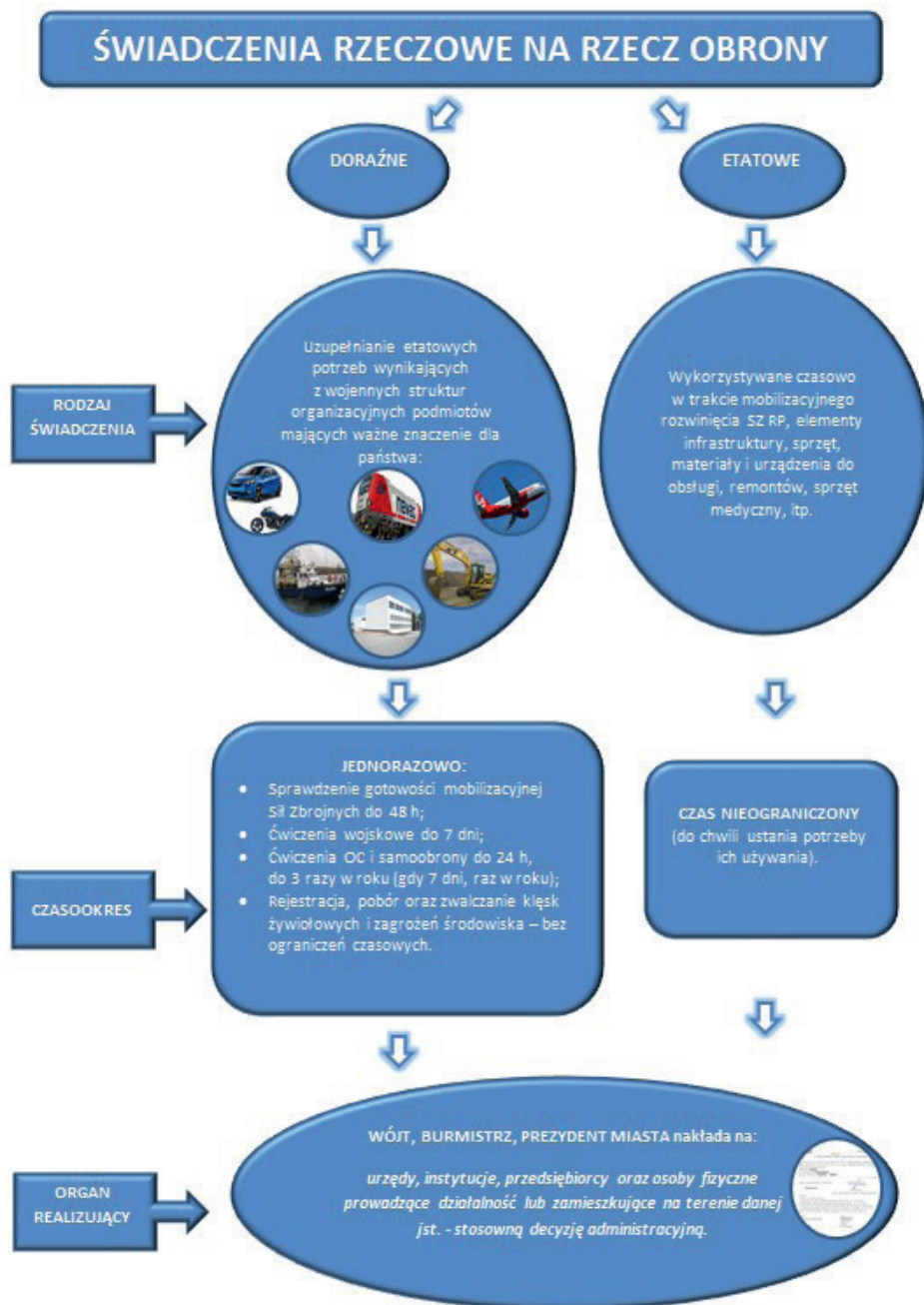
W myśl ustawy o powszechnym obowiązku obrony z obowiązku wykonania świadczeń osobistych zwolnione są pewne grupy społeczne. Zaliczyć do nich można posłów, senatorów, żołnierzy zawodowych, policjantów, strażaków, kobiety ciężarne, osoby wychowujące nieletnie dzieci, niepełnosprawnych itd.⁵

² *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego AON*, wyd. 6, AON, Warszawa 2008, s. 145.

³ *Ibidem*, s. 146.

⁴ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2018, poz. 1459), art. 204.

⁵ *Ibidem*, art. 206a.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2018, poz. 1459 z późn. zm.), art. 209 i 217.

Świadczenia rzeczowe

Kolejną częścią świadczeń na rzecz obrony są świadczenia rzeczowe w czasie pokoju; jest to rodzaj świadczeń na rzecz obrony i bezpieczeństwa polegający na czasowym udostępnieniu lub oddaniu do użytkowania jednostkom wojskowym i organom administracji publicznej oraz podmiotom gospodarczym i innym jednostkom organizacyjnym rzeczy ruchomych i nieruchomości⁶. W ramach tych świadczeń planuje się i nakłada decyzje administracyjne dotyczące uzupełnienia etatowych potrzeb mobilizacyjnych wynikających ze struktury jednostek Sił Zbrojnych czasu „wojny” (mogą to być pojazdy samochodowe, tabor kolejowy, statki powietrzne i morskie, jak również maszyny) oraz świadczenia doraźne w celu zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek Sił Zbrojnych, bez włączenia ich w struktury organizacyjne jednostek.

Wykonywanie świadczeń rzeczowych również uwarunkowane jest przedziałem czasowym, więc wykonanie powyższych świadczeń w czasie pokoju nie może przekraczać 48 godzin w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej Sił Zbrojnych, siedmiu dni w związku z ćwiczeniami wojskowymi oraz 24 godzin w związku z ćwiczeniami w obronie cywilnej lub ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony, jednakże w czasie ogłoszenia mobilizacji i podczas wojny świadczenia rzeczowe wykonuje się do chwili ustania potrzeby ich użytkowania. Wykonanie omawianego świadczenia może wystąpić nie więcej niż trzy razy w roku, z wyjątkiem ćwiczeń wojskowych, na które świadczeniodawca w czasie pokoju może być wezwany tylko jeden raz. W pewnych wypadkach dopuszczone może być naruszenie prawa własności⁷ i może zostać ono objęte wymogami służenia innym. Oznacza to w praktyce, że pod groźbą kary właściciel może zostać zmuszony do oddania i udostępnienia nieruchomości i rzeczy ruchomych. Taka sytuacja może wystąpić w wypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz w czasie wojny – wtedy to władza państwowa w myśl obowiązującego prawa może legalnie przejąć nienależące do niej pojazdy, sprzęt ciężki czy też budynki i grunty. Ta delegacja prawna nazywa się właśnie świadczeniami rzeczowymi na rzecz obrony.

Ustawa o powszechnym obowiązku obrony wymienia obiekty, pomieszczenia, zakłady, pojazdy, sprzęt oraz urządzenia, na które świadczenia rzeczowe nie mogą być nałożone. Można do nich zaliczyć własności Sejmu, Senatu, rządu, Sił Zbrojnych, agencji wywiadowczych i kontrwywiadowczych, obiektów religijnych i sakralnych, rezerwatów, zakładów opiekuńczych itd.⁸

⁶ *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa...*, op. cit., s. 146.

⁷ Własność – Kodeks cywilny (Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93 ze zm.), art. 140 – w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać korzyści i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą. Por. <https://prawoanieruchomosci.pl/blog/w%C5%82asno%C5%9B%C4%87-definicja>, [dostęp: 14.06.2019].

⁸ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2018, poz. 1459), art. 208, ust. 4.

WYKAZ STAWEK RYCZAŁU ZA UŻYWANIE PRZEDMIOTÓW ŚWIADCZEŃ RZECZOWYCH NA 2018 ROK

POJAZDY SAMOCHODOWE:	STATKI POWIETRZNE:	JEDNOSTKI TABORU PŁYWAJĄCEGO:	
<p>OSOBOWE, MOTOCYKLE • WEDŁUG ODREBNYCH PRZEPISÓW</p> <p> ŁADOWNOŚĆ DO 2 TON • 156,80 zł</p> <p> ŁADOWNOŚĆ 2 - 8 TON • 272,67 zł</p> <p> ŁADOWNOŚĆ > 8 TON • 395,37 zł</p> <p> POZOSTAŁE • 490,81 zł</p> <p> PRZYCZEPY, NACZEPY • 40% STAWKI ŁADOWNOŚCI POJAZDU</p>	<p>STATKI POWIETRZNE:</p> <p> ŚMIGŁOWCE • 8.889,22 zł</p> <p> SAMOLOTY PASAŻERSKIE DO 10 OSÓB • 10.907,02 zł</p> <p> SAMOLOTY PASAŻERSKIE POWYŻEJ 10 OSÓB • 98.163,13 zł</p> <p> SAMOLOTY TRANSPORTOWE • 49.081,56 zł</p>	<p>WYPORNOCĆ DO 500 DWT • 18.697,36 zł</p> <p>WYPORNOCĆ 500 DO 2000 DWT • 37.394,69 zł</p> <p>WYPORNOCĆ POWYŻEJ 2000 DWT • 74.789,40 zł</p>	
JEDNOSTKI TABORU KOLEJOWEGO:	BUDOWLE:	URZĄDZENIA TECHNICZNE:	POZOSTAŁE, W TYM:
<p> WAGONY TOWAROWE • 417,18 zł</p> <p> WAGONY OSOBOWE • 195,43 zł</p> <p> JEDNOSTKI NAPĘDOWE • 1.090,70 zł</p>	<p> BOCZNICE KOLEJOWE • 143,17 zł ZA 1 KM</p> <p> PLACE SKŁADOWE • 11,45 zł ZA HA</p> <p> LOTNISKA • 22,78 zł ZA HA</p> <p> NADBRZEŻA PORTOWE • 148,61 zł ZA 1 KM</p>	<p> STACJE NADAWCZE I TRANSMISYJNE O MOCY DO 100 W • 29,03 zł</p> <p> STACJE NADAWCZE I TRANSMISYJNE O MOCY DO 1000 W • 86,70 zł</p> <p> STACJE NADAWCZE I TRANSMISYJNE O MOCY POWYŻEJ 1000 W • 681,24 zł</p> <p> STACJE OBSŁUGI POJAZDÓW • 387,21 zł</p> <p> INNE URZĄDZENIA • 0,96 zł za 100 zł wartości</p>	<p> MASZYNY DO ROBOT ZIEMNYCH, DROGOWYCH I PRZELADUNKOWYCH • 244,04 zł</p> <p> BUDYNKI • 1,23 zł ZA M2</p> <p> GRUNTY ORNE • 4,23 zł ZA HA</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz.U. 2004, nr 181, poz. 1872), art. 94 ust.1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2017, poz. 1383 z późn. zm.) oraz zestawienia tabelarycznego pozyskanego z Wojskowej Komendy Uzupelnień w Nowym Sączu.

Kierownik jednostki organizacyjnej, na rzecz której świadczenie zostało wykonane, wydaje na wniosek świadczeniodawcy zaświadczenie o jego wykonaniu oraz wypłaca ryczałt pieniężny z tytułu wykorzystania świadczenia po zakończeniu udostępniania przedmiotu świadczenia. Wysokość ryczałtu za używanie świadczeń rzeczowych podlega corocznej waloryzacji średniorocznym wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

W celu zabezpieczenia przeprowadzanych ćwiczeń wojskowych organizowanych z zastosowaniem trybu natychmiastowego stawiennictwa żołnierzy rezerwy oraz sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej Sił Zbrojnych, a także zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, Rada Ministrów co roku określa limit świadczeń rzeczowych, czyli rodzaj i liczbę rzeczy ruchomych wykorzystywanych do wyżej wymienionych celów na rok następny. Na osobach fizycznych oraz właścicielach (posiadaczach) nieruchomości lub rzeczy ruchomych, którym w czasie pokoju doręczono decyzję o przeznaczeniu do wykonywania w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny świadczeń osobistych oraz decyzję o przeznaczeniu posiadanych zasobów na cele świadczeń rzeczowych, spoczywa obowiązek ich wykonania w razie zaistnienia takiej sytuacji, w terminie i miejscu określonym w otrzymanych decyzjach. Dowódca jednostki organizacyjnej, na rzecz której zostały przekazane środki transportowe, maszyny lub urządzenia, w ramach świadczeń rzeczowych jest obowiązany zwrócić je z identyczną ilością materiałów pędnych i eksploatacyjnych, z jaką zostały przekazane do jednostki. Koszty przejazdu posiadacza lub jego przedstawiciela z miejsca zamieszkania (siedziby) do miejsca zwrotu przedmiotów świadczeń rzeczowych pokrywa dowódca jednostki organizacyjnej.

Świadczenia w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny

Kolejnymi świadczeniami na rzecz obrony są świadczenia w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny⁹. Świadczenia te dzielą się na osobiste w razie mobilizacji i w czasie wojny oraz rzeczowe w razie mobilizacji i w czasie wojny. Świadczeniom osobistym podlegają wyznaczone osoby mogące w dowolnym czasie w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny być powołane do wykonania różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz Sił Zbrojnych, obrony cywilnej lub jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa. Wyjątek stanowią osoby reklamowane od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej na wniosek lub z urzędu. Natomiast organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne, organizacje społeczne oraz osoby fizyczne mogą być w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny zobowiązane do wykonania świadczeń rzeczowych polegających na oddaniu posiadanych

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz.U. 2004, nr 203, poz. 2081 z późn. zm.).

nieruchomości i rzeczy ruchomych do używania przez Siły Zbrojne, jednostki obrony cywilnej lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania na potrzeby obrony państwa. Przedmioty świadczeń rzeczowych podlegają zwrotowi po ustaniu potrzeby ich używania.

Świadczenia szczególne

Ostatnim rodzajem świadczeń na rzecz obrony są świadczenia szczególne (*special services*), czyli „rodzaj świadczeń obejmujący specyficzne zadania i obowiązki realizowane przez organy administracji, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne na rzecz obrony i bezpieczeństwa państwa, w tym związane z likwidacją klęski żywiołowej, z osiągnięciem gotowości obronnej przez jednostki organizacyjne oraz gotowości do działań przez Siły Zbrojne”¹⁰.

Zgodnie z zapisem ustawy terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne mogą być zobowiązane do odpłatnego:

1. dostosowania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do potrzeb obrony państwa, w sposób niezmienający ich właściwości i przeznaczenia;
2. przystosowania budowanych (przebudowywanych i rozbudowywanych) obiektów budowlanych oraz wytwarzanych rzeczy ruchomych do potrzeb obrony państwa, w sposób niezmienający ich właściwości i przeznaczenia;
3. gromadzenia, przechowywania i konserwacji przedmiotów niezbędnych do wykonania czynności związanych z obronnością państwa¹¹.

Obowiązki przedstawione powyżej winny być finansowane z budżetu państwa.

W ramach tych świadczeń mogą być odpłatnie wykonywane na rzecz Sił Zbrojnych zadania związane z osiągnięciem wyższych stanów gotowości bojowej oraz zadania realizowane w czasie ogłoszenia mobilizacji. Wykonanie zadania następuje na podstawie umowy zawartej między odpowiednim organem a wykonawcą zadania¹². W ramach tych świadczeń realizuje się wiele bardzo ważnych przedsięwzięć mających na celu zapewnienie warunków do szybkiego i sprawnego rozwinięcia Sił Zbrojnych do koniecznych etatów wojennych. Przedsięwzięcia w ramach tych dziedzin realizowane są siłami i środkami właściwych ministerstw i wojewodów w ramach wydatków przeznaczonych na obronność państwa.

otrzymanie decyzji administracyjnej obligującej do realizacji świadczenia osobistego i rzeczowego nie powinno napawać strachem, gdyż w czasie wprowadzenia stanu gotowości obronnej państwa czasu wojny lub stanu wojennego (jednego ze stanów nadzwyczajnych) osoby mające świadczenia osobiste z mocy posiadanej decyzji są reklamowane od pełnienia czynnej służby wojskowej na czas realizacji

¹⁰ *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa...*, op. cit., s. 146.

¹¹ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2018, poz. 1459), art. 221, ust. 1.

¹² *Ibidem*, art. 222.

świadczenia, a właściciele pojazdów, maszyn itp., na które nałożono świadczenia rzeczowe, są uprawnieni do otrzymania wynagrodzenia za użyczony przedmiot świadczenia oraz odszkodowania w razie jego utraty.

Podsumowanie

Aby skutecznie wykorzystać zaplecze gospodarcze, należy przygotować przemyślaną kampanię informacyjną skierowaną do społeczeństwa polskiego, dotyczącą świadczeń na rzecz obrony, a w szczególności świadczeń rzeczowych. W ramach tych świadczeń realizuje się szereg bardzo ważnych przedsięwzięć mających na celu zapewnienie warunków do szybkiego i sprawnego rozwinięcia Sił Zbrojnych do koniecznych etatów wojennych. Dotyczą one między innymi takich dziedzin, jak: łączność, komunikacja, budownictwo, infrastruktura, dystrybucja paliw, sieć magazynowo-składowa czy bazy lecznicze. Przedsięwzięcia w ramach tych dziedzin realizowane są siłami i środkami właściwych ministerstw i wojewodów w ramach wydatków przeznaczonych na obronność państwa.

Nakładanie obowiązku świadczeń na rzecz obrony to problem znany nie od dzisiaj. Społeczeństwo polskie jest bowiem niedoinformowane i żadna jednostka, która może występować z wnioskiem o nałożenie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony, nie próbuje zmienić tego stanu rzeczy. Brakuje mianowicie prostego dialogu ze społeczeństwem. W dobie wszechobecnego internetu należałoby wykorzystać strony internetowe Wojskowych Komend Uzupełnień (WKU), jednostek samorządu terytorialnego (JST), Biura Bezpieczeństwa Narodowego czy też Ministerstwa Obrony Narodowej do zamieszczania na nich jasnych i czytelnych informacji dotyczących nadania świadczeń na rzecz obrony. Jednostki takie jak WKU bądź JST winny się kontaktować z przedsiębiorcami i prywatnymi osobami w celu ustalania reguł współpracy pozwalających właścicielom nieruchomości i rzeczy ruchomych na zminimalizowanie strat poniesionych z chwilą oddania własności. Dzięki takim rozmowom armia może dokładnie określić liczbę osób oraz sprzętu, na który może liczyć od osób prywatnych. Zdecydowanie łatwiej jest racjonalnie rozmawiać na najniższym szczeblu niż prowadzić dialog przez decyzje administracyjne i odwołania się od nich.

W dalszej kolejności JST mogą kształcić i informować społeczeństwo poprzez prowadzony Biuletyn Informacji Publicznej (BIP), w którym to można umieszczać informacje dla mieszkańców. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby opis nadawania świadczeń rzeczowych na rzecz obrony wraz ze stosownymi wyjaśnieniami znajdował się w BIP-ie, i oby była to nie tylko krótka informacja, które komórki organizacyjne urzędu zajmują się realizacją zadań obronnych. Ponadto aby dotrzeć do każdego mieszkańca, JST może wydawać broszury informacyjne. Tematyka w nich zawarta może być różna, od zasad postępowania na wypadek powstania różnego rodzaju zagrożeń po informacje dotyczące nakładania świadczeń na rzecz obrony. Taką broszurkę wraz z nakazem podatkowym można dostarczać podatnikom

zamieszkującym JST, więc jej dostarczenie nie spowoduje dodatkowych kosztów. Co więcej, każda JST wydaje swoje miesięczniki czy też kwartalniki. Można w ich stworzyć cykl artykułów na temat realizacji zadań obronnych przez JST, z uwzględnieniem świadczeń na rzecz obrony¹³.

Jednostką mającą największy wpływ na kształtowanie postaw proobronnych Polaków jest Ministerstwo Obrony Narodowej, które przygotowuje projekt nowelizacji ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP przewidujący rekompensatę niedogodności związanych z obowiązkiem nałożenia na obywateli RP świadczeń rzeczowych na rzecz obrony. Ma to być system, który sprawdził się już w wielu państwach NATO, pozwoli on bowiem siłom zbrojnym na pozyskanie wyszkolonych ludzi oraz najbardziej odpowiadających pojazdów i maszyn, a przedsiębiorcom oraz prywatnym osobom da dodatkową motywację finansową. Na dodatkowe świadczenia pieniężne będą mogły liczyć tylko osoby utrzymujące posiadany sprzęt w pełnej sprawności technicznej oraz gotowe uczestniczyć w przeprowadzanych ćwiczeniach umożliwiających sprawdzenie wybranych systemów przygotowań obronnych Polski. Stwierdzono, że należy wprowadzić system zachęt dla posiadaczy interesujących wojsko środków transportowych, na które została wydana decyzja administracyjna. Między innymi wypłacana ma być nowa należność finansowa (oprócz istniejącego wyliczenia środków finansowych na realizację planowanych świadczeń) za utrzymanie w gotowości i sprawności przedmiotu świadczenia¹⁴. Czy to dobry pomysł? Niektórzy eksperci są sceptyczni i twierdzą, że dodatkowe płacenie za coś, co jest obowiązkiem wobec ojczyzny, nie wydaje się dobrym pomysłem. Wprowadzenie rekompensat dla posiadaczy sprzętu i pojazdów, które mogą nigdy nie być wykorzystane przez armię, to nic dobrego. Eksperci wojskowi mają duże wątpliwości szczególnie co do tego rodzaju działań. Generałowie Roman Polko¹⁵ i Waldemar Skrzypczak¹⁶ twierdzą, że znacznie lepszym rozwiązaniem byłaby zwiększona kampania informacyjna, która pozwoliłaby przedsiębiorcom, instytucjom i osobom prywatnym posiadającym środki transportowe, maszyny lub inny sprzęt potrzebny siłom zbrojnym w czasie wojny na zrozumienie podstawowych zasad i procedur, jakimi kierują się Jednostki Wojskowe, Wojskowe Komendy Uzupelnień oraz jednostki samorządu terytorialnego, nakładając świadczenia rzeczowe na rzecz obrony.

¹³ Z. Filip, *Rola społeczeństwa polskiego w zapewnieniu prawidłowego rozwinięcia mobilizacyjnego sił zbrojnych RP* [w:] *Scientific Research Priorities – 2018: Theoretical and Practical Value*, J. Sokołowska-Woźniak, O. Kendiukhov (red.), Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University, Nowy Sącz 2018.

¹⁴ *Firmowa własność idzie w kamasze. Biznes się broni, a MON szuka zachęt*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 12–14.01.2018; TGP, nr 2 (107); DGP, nr 9 (4659).

¹⁵ Roman Polko – generał dywizji Wojska Polskiego, oficer dyplomowany wojsk powietrznodesantowych i sił specjalnych, doktor nauk wojskowych w specjalności kierowanie organizacją.

¹⁶ Waldemar Skrzypczak – generał broni Wojska Polskiego, w latach 2006–2009 był dowódcą Wojsk Lądowych. Od września 2011 roku pełnił funkcję doradcy ministra obrony narodowej Tomasza Siemoniaka, od 2012 do 2013 roku podsekretarza stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej.

Chodzi przede wszystkim o przekonanie przedsiębiorcy, że armia potrzebuje jego sprzętu wyłącznie w razie jakiegoś realnego zagrożenia oraz uświadomienie właścicieli, że w praktyce zaraz po wydaniu decyzji administracyjnej armia nie przyjdzie i nie zabierze sprzętu czy też pojazdu, którym zarabiają na życie. Propozycją godną uwagi jest pomysł przypisania sprzętu lub pojazdu do żołnierza rezerwy, który jest jego właścicielem. Wpływałoby to na właścicieli uspokajająco, gdyż wiedzieliby, co się stanie z ich własnością po otrzymaniu wezwania do wykonania świadczenia. Wiadomo, że nie wszyscy mieliby ten komfort, ale zdecydowana większość tak.

Na zakończenie należy podkreślić, że świadczenia rzeczowe na rzecz obrony to konieczność patriotyczna każdego polskiego obywatela, a nie tylko smutny obowiązek wobec ojczyzny.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2018, poz. 1459 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2017, poz. 1257 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 2017, poz. 1260 z późn. zm.).

Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2017, poz. 1383 z późn. zm.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz.U. 2004, nr 181, poz. 1872).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2017 r. w sprawie określenia limitu świadczeń rzeczowych wykonywanych w 2018 roku na rzecz obrony państwa (Dz.U. 2017, poz. 2118).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz.U. 2004, nr 203, poz. 2081 z późn. zm.).

Opracowania

Filip Z., *Rola społeczeństwa polskiego w zapewnieniu prawidłowego rozwinięcia mobilizacyjnego sił zbrojnych RP* [w:] *Scientific Research Priorities – 2018: Theoretical and Practical Value*, J. Sokołowska-Woźniak, O. Kendiukhov (red.), Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University, Nowy Sącz 2018.

Firmowa własność idzie w kamasze. Biznes się broni, a MON szuka zachęt, „Dziennik Gazeta Prawna”, 12–14.01.2018.

<https://prawoanieruchomosci.pl/blog/w%C5%82asno%C5%9B%C4%87-definicja>, [dostęp: 14.06.2019].

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/gospodarka-narodowa;3906922.html>, [dostęp: 14.06.2019].

Kuliczkowski M., *Przygotowania obronne w Polsce, uwarunkowania formalnoprawne, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji*, AON, Warszawa 2013.

- Kuliczkowski M., Wojciszko M., *Administracja publiczna w procesie przygotowań obronnych państwa*, AON, Warszawa 2012.
- Kuliczkowski M., *Pozamilitarne przygotowania obronne w Polsce, próba systematyzacji procesualnych oraz funkcjonalnych aspektów przygotowań*, AON, Warszawa 2016.
- Kurpik M., *Miejsce samorządu terytorialnego w przestrzeni bezpieczeństwa narodowego*, AON, Warszawa 2014.
- Kitler W., *Samorząd terytorialny w obronie narodowej Rzeczypospolitej Polskiej*, AON, Warszawa 2005.
- Pawłowski J., *Podstawy Bezpieczeństwa narodowego (państwa). Podręcznik akademicki*, ASzWoj, Warszawa 2017.
- Szandrocho R., *Wybrane problemy gotowości obronnej państwa*, WSOWL, Wrocław 2013.
- Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego* AON, wyd. 6, AON, Warszawa 2008.
- Ściborek Z., *Podsystem niemilitarny w przygotowaniach obronnych Rzeczypospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017.
- Ściborek Z., Zamiar Z., *Teoretyczne i metodologiczne podstawy problemów z zakresu bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016.
- Wojnarowska-Szpucha S., Wojnarowski J., *System – podsystem obronny państwa i świadczenia na jego rzecz*, AON, Warszawa 2014.
- Wróbel J., *Samorząd terytorialny w realizacji potrzeb obronnych*, AON, Warszawa 2015.

Citizens' benefits for defense – truth and myths

Abstract

Every citizen who creates a national community should, in accordance with their skills, competences and possibilities of acting in order to contribute to the security of the general (state) and individual (human). With the emergence of an emergency and the threat to the health and life of people of national security, it creates the whole nation that protects its national interests. In order for this protection to be effective, it is important to educate about responsibilities related to the homeland, the possibilities of applying actions and acquired experience and skills.

Słowa kluczowe: świadczenia rzeczowe na rzecz obrony, świadczenia osobiste na rzecz obrony, świadczenia szczególne na rzecz obrony

Key words: benefits in kind for defense, personal benefits for defense, specific benefits for defense

Zbigniew Filip

Pracownik Wydziału Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Nowego Sącza odpowiadający za realizację zadań obronnych w JST oraz współpracę z terenowymi organami administracji wojskowej, żołnierz Wojsk Obrony Terytorialnej oraz członek Ochotniczej Straży Pożarnej. Autor publikacji na temat roli jednostek samorządu terytorialnego w systemie obronnym państwa, między innymi prac: *Rola społeczeństwa polskiego w zapewnieniu prawidłowego rozwinięcia mobilizacyjnego Sił Zbrojnych* oraz *Zapewnienie ciągłości pracy przedsiębiorstw wodociągowych podczas wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz konieczności wprowadzenia stanów nadzwyczajnych*. E-mail: zfilip77@op.pl